

T.C. YASAMA
HAKKINDA DEMOKRATİK
Grup Başkanlığı
Sayı: 402
Tarih: 14.09.2018

10/114

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi'nin (SEGBİS) yargılamada yetersiz kaldığı, yüz yüzelik ilkesinin bertaraf edilmiş olması ve savunma hakkının etkin kullanılmamasının yol açtığı sorunların giderilmesi ve alınacak yöntemlerin araştırılması amacı ile Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 14.09.2018

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi'nin (SEGBİS) yargılamada yetersiz kaldığı, yüz yüzelik ilkesinin bertaraf edilmiş olması ve savunma hakkının etkin kullanılmamasının mağduriyete yol açtığı bilinmektedir. Bu bahisle konunun araştırılması ve gerekli önlemlerin tespiti önem arz etmektedir.

GEREKÇE

Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin 20.09.2011 tarihinde Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle yargılamada yeni bir dönem başlatılmıştır. Yönetmelik hükümlerinde de ifade edildiği üzere mağdur çocuklar ve duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve tanıklığı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişilerin tanıklığında

bu yöntemin zorunlu olduğu; yine “kimliği saklı tutulan tanıklar açısından da bu sistem uygulanır” hükmü ile SEGBİS yönteminin amacı belirtilmiştir.

Öte yandan Yönetmeliğin 14. ve 15. Maddeleri uyarınca ceza infaz kurumunda bulunan hakeza bir sağlık kuruluşunda bulunan tutuklular için bu yöntemin uygulanması amir hüküm niteliğinde değildir. Kaldı ki bu uygulama CMK-196. maddeye de aykırılık teşkil edecek niteliktedir. Zira kanun koyucu, yalnızca istinabe suretiyle sorgunun yapılabileceği hallerde SEGBİS’i mümkün kılmıştır. Ancak uygulamada, güvenlik ve ulaşım açısından zorluk olmadığı, hatta sanık ısrarla duruşma salonunda hazır bulunup sorgusunun yapılmasını talep ettiğinde dahi, istinabe suretiyle sorgunun mümkün olmadığı hallerde SEGBİS’e başvurulduğu görülmektedir. Sanığın savunma hakkını tamamen kısıtlayan, talebi bulunmasına rağmen duruşma salonunda hazır bulunmasını engelleyen, “yüz yüzelik” ilkesine aykırı şekilde alt sınırı beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren bir veya birkaç suçtan yargılanan sanığın sorgusunun SEGBİS’le yapılmaması esastır. Yani bu yönde sanığın talebi olsa dahi bu talebin kabulü hukuka uygun gözükmemektedir. Fakat uygulamada bunun ötesine geçildiği, yasal düzenlemenin cevaz vermediği durumlarda bile, hem sorgu hem de duruşmanın ilerleyen aşamalarında sanığın SEGBİS’le duruşmalara iştirakinin sağlandığı durumlar bilhassa önceki dönem HDP eş genel başkanları başta olmak üzere milletvekilleri ve belediye başkanlarının yargılamalarında gerçekleşmektedir. Bu durum “sanıksız” bir yargılama tekniğinin hukuka aykırı bir biçimde hayata geçirilmesi anlamına gelmektedir. Hâkim ve savcıdan müteşekkil bir mahkeme sanığın yokluğunda sanığın savunmasını SEGBİS üzerinden al-mış gibi yaparak kendi takdir ve yorumuna göre kararlar tesis etmektedir. CMK’nın 196. maddesi adeta yok sayılarak sanık duruşma salonuna getirilmeksizin sadece görüntü yöntemiyle yapılan eksik bir yargılama söz konusudur.

Bir diğer vahim hata da SEGBİS uygulamasını meşru kılmak adına Adalet Bakanlığı tarafından mahkemelere gönderilen Marcello VIOLA/ İTALYA (3. Daire, Başvuru No. 45106/04. karar tarihi 05.10.2006) davasına ilişkin karardır. Zira mahkemelere gönderilen yazı ile SEGBİS yönteminin hukuka uygun olduğu AİHM tarafından verilen bir kararın yanlı ve yanlış yorumu ifade edilmek istenmektedir. Oysa AİHM, SEGBİS uygulamasını istisnai bir hal olarak değerlendirmekte; bu uygulamanın ancak sanığın firar etme durumunda, sanığa yaşam hakkına bir saldırı olma olasılığında, kamu düzeni ve güvenliği açısından bir tehdit oluşma olasılığında ve yargı faaliyetinin

gecikmesini önleyecek ise makul görülmektedir. Yine başkaca AİHM kararlarında da yer aldığı üzere adil bir ceza yargılaması sanığın mahkeme nezdinde bizzat bulunması koşuluna bağlı görülmekte: Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında da sanığın duruşmaya etkili bir şekilde katılması noktasında bir tartışma bulunmamaktadır. Keza bu durum iç hukukta da az evvel ifade etmiş olduğum CMK-196. Madde kapsamında açıkça belirtilmiş ve yargılamada yüz yüzelik ve doğrudanlık ilkelerinin önemi vurgulanmıştır.

Adalet Bakanlığı tarafından Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilen 13.10.2017 gün ve 35211520-208.02.01-15931/130156 sayılı “gizli” ibareli yazısında hâlihazırda Edirne Cezaevi'nde olan önceki dönem HDP eş genel başkanı Selahattin Demirtaş'ın 14 Kasım 2017 tarihinde saat 14.00'da mahkemede hazır bulunmasının talep edildiği, ancak Demirtaş'ın duruşmada ciddi bir güvenlik riski oluşturacağı belirtilmiş olup ayrıca “*Silahlı terör örgütüne üye olma suçundan militan konumunda olan tutuklu*” olduğu vurgulanarak yargılamanın SEGBİS yöntemi ile yapılması gerekliliği bildirilmiştir. Bu örnek dahi başlıbaşına SEGBİS yönteminin hukuk dışı uygulamalara konu edildiğini vurgulamaktadır.

SEGBİS yöntemi ile alınan ifadeye göre verilen mahkeme kararlarının Yargıtay aşamasında bozulduğu da bilinmektedir. Örneğin Yargıtay 16. Ceza Dairesi birçok kararında SEGBİS sistemi yoluyla yargılama yapılmasını ve sanığın mahkûmiyetine karar verilmek suretiyle savunma hakkının kısıtlanmasını adil yargılanma hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir.

Açıklamış olduğum nedenler doğrultusunda yargıya olan güvenin hızla azaldığı bir iklimde ceza yargılaması açısından önemli bir sorun teşkil eden SEGBİS yönteminin yol açtığı zararların ve mağduriyetlerin araştırılması ve alınacak önlemlerin tespiti önem arz etmektedir.

2 Ayhan BİLGİN
HDP Kars Milletvekili

3 Kemal PEKÖZ
HDP Adana Milletvekili

4 Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

5 Filiz KERESTECİOĞLU
HDP Ankara Milletvekili

6 Ayşe AÇAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

7 Mehmet Ruştü TİRYAKİ
HDP Batman Milletvekili

8 Erdal AYDEMİR
HDP Bingöl Milletvekili

9 Salih AYDENİZ
HDP Diyarbakır Milletvekili

10 Musa FARİSOĞULLARI
HDP Diyarbakır Milletvekili

11 Adnan Selçuk MIZRAKLI
HDP Diyarbakır Milletvekili

12 Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ
HDP Adana Milletvekili

13 Abdullah KOÇ
HDP Ağrı Milletvekili

14 Dirayet Dilan TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

15 Kemal BÜLBÜL
HDP Antalya Milletvekili

16 Necdet İPEK YÜZ
HDP Batman Milletvekili

17 Feleknaş UCA
HDP Batman Milletvekili

18 Dersim DAĞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

19 Semra GÜZEL
HDP Diyarbakır Milletvekili

20 Hişyar ÖZSOY
HDP Diyarbakır Milletvekili